

confessors» (BABL XXIII, 146).

Fora del diccionari Busa-Nebrija de 1507 (del qual en parlarem) el primer lexicògraf que ho recollí fou OPou: «lo sot o clot que's fa per plantar: scrobs» (ThPu., 85); OPou sol posar els dos sinònims: del Princ. i del P. Val., per això «sot o clot», cosa que junt amb el blasme de Fenollar, ens prova que en el S. xv-xvi clot era l'únic mot acceptat a Val. i sot tenia curs en el Princ. DTo. 1670 «sot de planta: scrobs, fossa; o vall: vallum, vallus. Vas, vide sepultura»; l'article *sepulcre*, que crec figura ja a l'ed. de 1647, diu: «sepulchre: fossa, sot, vas, sepultura, tomba o carner: sepulchrum ---»; a la de 1670 també hi ha «clotet o sotet: scrobiculus» i «clot de morts; vide sepultura o sot». No cal ja dir que figura en els diccs. posteriors.

I és un mot freqüent en els escr. Renaix.: «De campana --- se'n féu altra y, limpiada de la terra y escòria del forn, ficada dintre del sot, se açà ab fortas cordas», B. de Maldà (Excurs., p. 155). «Vaig enfonsar-me de nou en una mena de desesperació sorda --- ella, allavors, semblà complaure's jugant ab mi, infondint-me una mica de coratge ab ses mirades, per deixar-me de nou en una mena de desesperació sorda ---; la desesperació», MrnVayreda (Puny., t. IV, 94 (77)). «A punta de dematí / les monges del monestir, / que dies ha l'havien soterrada, / varen trobar la morta fora el sot, / que tomava la rosada», Maragall (Comte Arnau x, v. 4).

Recordem la novel·la *Els Sots feréstecs*, l'obra cabdal de Raimon Casellas (1901), on el mot també figura sovint en el text; i és que *Sots Feréstecs* és una mica nom de subcomarca, de l'Alt Vallès, en el trajecte que s'estén des de la línia Garriga-StFCodines fins a Aiguafreda-Castellcir. En efecte *sòt* és el mot per anomenar una petita vall, típica de tota la zona compresa entre el Llobregat, Moià, Montseny i StFGuixòls. L'àrea d'aquesta acc. no passa a l'O. ni SO. de Montserrat, ni al N. de Vic (*Sot de Castanyadell* a les Guílleries, però crec que ja no n'hi ha més enllà); per la costa inclou encara de ple la zona Blanes-Tossa (*Sot de Canyelles, de Pola, de Giberola*; «hi ha dos sòts al volt de la torre de Can Magí», 1931).

Crec no arriba al B. Emp., ni al Gironès. Un cas extrem, però ja aberrant, sembla trobar-se a Pals, en el B. Emp.: «la gent vella, en lloc de dunes, deien *sòts*; hi plantaven figuerasses, per fixar-los» [‘figueres de moro’], 1958. Es podria dubtar si aquí tenim un prolongament de SALTUS o bé el nostre *sot*, però crec que no hem de dubtar que és això últim, car res més sec ni àrid que les dunes, a l'inrevés dels pasturatges i deveses que formen els SALTUS i cast. *soto*, mentre que les dunes es distingeixen pels ciots que deixen entremig d'elles.

Més extensió té aplicat a un clot que es fa a terra: les fotges que hi ha en un camí (*el carro, el cotxe etc. branden, sotraquegen per un camí ple de sots*), el clotet que es fa en terra per plantar-hi un arbre, per omplir-lo d'aigua etc.: els nens s'entretenen fent *sòts* a la platja. En aquestes accs. és el mot de tot el cat. or., allà on tots els altres dial. (incloent-hi el cat. occid., el

ross. i fins la zona S. del cat. or.) dirien *clot*; aquest també s'usa, certament, en cat. central, però amb diferència de grandària: un *sot* és més petit que un *clot*, únic que s'usa per les fosses des d'un metre cúbic per amunt, aproximadament; la qual cosa no és massa contradictòria amb l'ús topogràfic de *sot* per a valleta (zona més petita inscrita dins de l'altra, com també està inscrita l'àrea de l'una dins de l'altra, en la qual conviuen les dues accs.).

He prescindit del testimoni del Busa-N. 1507, «sot: sepes, sepimentum», perquè el Nebrija cast.-llatí porta igual «soto: sepes, sepimentum» (f<sup>o</sup> m6r<sup>o</sup>), per tant això no és testimoni català sinó calc servil del cast. *soto* de Nebr., provinent de SALTUS (per *sepes* es deu haver d'entendre ‘devesa’).

Completem les accs. amb alguns sentits tècnics: «rebaix petit i sobtat en el fons submari» (Mataró, Barceloneta, BDC XIV, 62, 88); ‘petita excavació a la platja --- en varar un bastiment’ a Blanes (BDC XII, 67, 75), ‘clot que condueix a l'entrada de la boca del forn de terrisseria’ a Blanes (BDC XIII, 60).

Un complement important sobre l'antiguitat i el significat bàsic del substantiu *sot* ens el proporciona el seu derivat *ensotar*, que té sobretot el significat de ‘enfondir, fer tornar fondo’, amb el qual el podem documentar ja en el S. xv: «la riera, la qual en temps de plujes ve amb tan gran llau, que continua son meat, e cava e ençota la dita Rambla» en notícia de l'a. 1444 referent a l'antiga Rambla de Bna. (p. p. Pau Vila, *Misc. Barcinouensia* IV, n.º 11, p. 66); és aquest el sentit en què m'és familiar, i en aquest mateix l'usa VCatalà: «--- la morta; l'avi, el viudo, entrà en la cambra --- el cap damunt del pit --- semblava més *ensotat* que de costum, sota 'l tricot, i l'esquena més sortida»; «--- s'emmalaltí d'una --- migranyosa malaltia, que li deixà les galtes begudes, els ulls *ensotats* en les conques, les cames denerides ---» (*Ombrivoles*, 1906, 1910, pp. 11, 97).

En la mateixa zona on *sot* significa ‘valleta fonda’ també pren *ensotat* el matís de ‘situat més avall, més cap al fons’ [Sant Pol de Mar, i Maresme, 1920 ---]: «deixant-la part-damuntet de la pleta, perquè aquesta és massa *ensotada*» descripció ripollesa de 1924; hi ha d'altra banda el sentit menys important (purament postnominal) de *ensotar-se* «ficar-se en un sot» [Lab. 1840, que recollí el mot per primera vegada, i que tots copien, i ve a ser el que li dona JoCarner, 1925, AlcM], però potser no és exacte atribuir-lo, com fa el DAG., a un text del S. XIV, el qual ens dona a conèixer imperfectament a través d'un resum castellà: «satisfarà otra multa discrecional el que cortare algún pie de árbol (*plansós, plantats o ensotats*)» en la *Rev. Hist.-Lat.* (de Sanpere i Miquel), car també podria tractar-se d'uns plançons més ensorrats o enfondits que els merament plantats, i llavors vindria a ser quasi com en el doc. de 1444.

Era natural que els filòlegs tendissin a confondre el cat. *sot* amb el cast. *soto*, d'etimologia coneguda, el ll. SALTUS, -ŪS, el sentit del qual no se n'apartava radicalment: car si bé significa ‘pasturatges’ i sobretot